

หน่วยที่ 4 กฎหมายแรงงานด้านสิ่งแวดล้อมการทำงาน

กฎหมายแรงงานด้านสิ่งแวดล้อมทางสารเคมีมี 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม(สารเคมี) และประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย โดยอาศัยอำนาจประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515

เจตนารมณ์ เพื่อเป็นสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยสำหรับลูกจ้างที่ต้องทำงานกับสารเคมี กฎหมายภาวะแวดล้อมสารเคมี ใช้บังคับกับทุกสถานประกอบการที่มีการใช้สารเคมี

นิยาม

เส้นใย หมายความว่า สารที่มีลักษณะเหนียวและยาวคล้ายเส้นด้าย มีต้นกำเนิดจากแร่ พืช สัตว์ หรือ โยสังเคราะห์

ฝุ่น หมายความว่า อนุภาคของแข็งที่สามารถฟุ้ง กระจาย ปลิว หรือลอยอยู่ในอากาศได้

ละออง หมายความว่า อนุภาคของของแข็งที่สามารถฟุ้ง กระจาย ปลิว หรือลอยอยู่ในอากาศได้

ฟุ้ง หมายความว่า อนุภาคของแข็งที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของไอของสาร และสามารถลอยอยู่ในอากาศได้

แก๊ส หมายความว่า ของไหลมีปริมาตรหรือรูปร่างไม่แน่นอนที่สามารถฟุ้ง กระจายและเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นของเหลวหรือของแข็งได้ โดยการเพิ่มความดันหรือลดอุณหภูมิ

ไอเคมี หมายความว่า ไอที่เกิดขึ้นจากสารเคมีที่เป็นของเหลวหรือของแข็งในสภาวะปกติ

กฎหมายนี้บังคับใช้กับสถานประกอบการทุกประเภทและรัฐวิสาหกิจ

สาระสำคัญ ในกฎหมายฉบับนี้ มีการกำหนดเป็น 3 หมวด คือ

หมวด 1 สารเคมี

หมวด 2 มาตรฐานเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

หมวด 3 เบ็ดเตล็ด ซึ่งข้อกำหนดถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ต้องปฏิบัติเท่านั้น

- ค่ามาตรฐานสารเคมีในบรรยากาศของการทำงาน จัดแบ่งเป็น 4 ตาราง

ตารางหมายเลข 1 จะกำหนดว่า ตลอดระยะเวลาทำงานปกติ (8 ชั่วโมงต่อวัน) ปริมาณสารเคมีที่ฟุ้งกระจายในบรรยากาศของการทำงาน โดยเฉลี่ย จะเกินกว่าที่กำหนดในตารางไม่ได้

- Time Weighted Average (TWA) เป็นค่าเฉลี่ยของปริมาณสารเคมีที่ฟุ้งกระจายตลอดระยะเวลาทำงานปกติ 8 ชั่วโมง บางช่วงสารเคมีอาจจะฟุ้งกระจายเกินค่าที่กำหนด แต่โดยเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินค่าที่กำหนด

ตารางหมายเลข 2 เป็นค่ามาตรฐานสารเคมีในบรรยากาศของการทำงานที่ไม่ว่าเวลาใดของการทำงานปกติ

- ค่า Ceiling (C) เป็นค่าสูงสุดของปริมาณสารเคมีที่ฟุ้งกระจายตลอดระยะเวลาทำงานปกติ 8 ชั่วโมง จึงมีความหมายว่าในตลอดระยะเวลาที่ทำงาน ห้ามมีสารเคมีฟุ้งกระจายเกินค่าที่กำหนด

ตารางหมายเลข 3 จะกำหนดค่ามาตรฐานสารเคมีเป็นค่าความเข้มข้นเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานปกติ และในระยะเวลาที่กำหนดให้ทำงานได้

ตารางที่ 4.1-4.4 เสนอค่ามาตรฐานของสารเคมี

กฎหมายกำหนดให้นายจ้างต้องพิจารณามาตรการที่จะลดปริมาณสารเคมีลงมา นั่นคือ การพิจารณามาตรการทางวิศวกรรมที่จะควบคุมสารฟุ้งกระจายสารเคมีที่แหล่งกำเนิดก่อนเป็นลำดับแรก หากไม่ได้ผลน่าพอใจจึงจะมาถึงลำดับถัดไปคือ การให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยสำหรับลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย “สารเคมีอันตราย” หมายความว่า สาร สารประกอบ สารผสม ซึ่งอยู่ในรูปของ ของแข็ง ของเหลว หรือแก๊ส ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

- (1) มีพิษ กัดกร่อน ระคายเคือง ทำให้เกิดการแพ้ ก่อมะเร็ง หรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย
- (2) ทำให้เกิดการระเบิดเป็นตัวทำปฏิกิริยาที่รุนแรงเป็นตัวเพิ่มออกซิเจนหรือไวไฟ
- (3) มีกัมมันตภาพรังสี

ขอบเขต ใช้บังคับสภาพประกอบกิจการทุกประเภทและรัฐวิสาหกิจ

สาระสำคัญแบ่งออกเป็น 3 หมวดคือ 1. การทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย 2. การคุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล 3. เบ็ดเตล็ด

แบบ สอ.1 เป็นข้อมูลความปลอดภัยสารเคมีที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถทำงานกับสารเคมีอันตรายได้อย่างปลอดภัย หัวข้อที่ต้องอบรมให้ลูกจ้างที่ทำงานกับสารเคมีอันตรายคือ

1. กระบวนการผลิต
2. การเก็บรักษา
3. การขนส่ง
4. อันตรายจากสารเคมี
5. วิธีการควบคุมและป้องกัน

กฎหมายแรงงานด้านสิ่งแวดล้อมทางความร้อน แสงสว่าง และเสียง

กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย

อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ. 2549

กรณี วัดอุณหภูมิในอาคารที่ไม่มีแสงแดดหรือวัดในอาคาร $WBGT = 0.7 NWB + 0.3 GT$

กรณี วัดอุณหภูมิในอาคารที่มีแสงแดด $WBGT = 0.7 NWB + 0.2 GT + 0.1 DB$

เมื่อ $NWB =$ อุณหภูมิที่อ่านค่าจากเทอร์โมมิเตอร์กระเปาะเปียกตามธรรมชาติ

$GT =$ อุณหภูมิที่อ่านค่าจากโกลบเทอร์โมมิเตอร์

$DB =$ อุณหภูมิที่อ่านค่าจากเทอร์โมมิเตอร์กระเปาะแห้ง

“ระดับความร้อน” หมายความว่า อุณหภูมิเวตบัลล์โกลบในบริเวณที่ลูกจ้างทำงาน ตรวจวัดโดยค่าเฉลี่ยในช่วงเวลาสองชั่วโมงที่มีอุณหภูมิเวตบัลล์โกลบสูงสุดของการทำงานปกติ

“งานเบา” หมายความว่า ลักษณะงานที่ใช้แรงน้อยหรือใช้กำลังงานที่ทำให้เกิดการเผาผลาญอาหาร ในร่างกายไม่เกิน ๒๐๐ กิโลแคลอรีต่อชั่วโมง เช่น งานเขียนหนังสือ งานพิมพ์ดีด งานบันทึกข้อมูล งานเย็บจักร งานนั่งตรวจสอบผลิตภัณฑ์ งานประกอบชิ้นงานขนาดเล็ก งานบังคับเครื่องจักรด้วยเท้า การยืนคุมงาน หรืองานอื่นที่เทียบเคียงได้กับงานดังกล่าว

“งานปานกลาง” หมายความว่า ลักษณะงานที่ใช้แรงปานกลางหรือใช้กำลังงานที่ทำให้เกิดการเผาผลาญอาหารในร่างกายเกิน ๒๐๐ กิโลแคลอรีต่อชั่วโมง ถึง ๓๕๐ กิโลแคลอรีต่อชั่วโมง เช่น งานยก ลาก ดัน หรือเคลื่อนย้ายสิ่งของด้วยแรงปานกลาง งานตอกตะปู งานตะไบ งานขับรถบรรทุก งานขับรถแทรกเตอร์ หรืองานอื่นที่เทียบเคียงได้กับงานดังกล่าว

“งานหนัก” หมายความว่า ลักษณะงานที่ใช้แรงมาก หรือใช้กำลังงานที่ทำให้เกิดการเผาผลาญอาหารในร่างกายเกิน ๓๕๐ กิโลแคลอรีต่อชั่วโมง เช่น งานที่ใช้พลั่วหรือเสียมขุดตัก งานเลื่อยไม้ งานเจาะไม้ เนื้อแข็ง งานทุบ โดยใช้ก้อนขนาดใหญ่ งานยก หรือเคลื่อนย้ายของหนักขึ้นที่สูงหรือที่ลาดชันหรืองานอื่นที่เทียบเคียงได้กับงานดังกล่าว

กฎหมายความรบกวนแสงสว่างและเสียงใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจด้วย

(๑) งานที่ลูกจ้างทำในลักษณะงานเบาต้องมีมาตรฐานระดับความรบกวนไม่เกินค่าเฉลี่ยอุณหภูมิเวตบับล์โกลบ ๓๔ องศาเซลเซียส

(๒) งานที่ลูกจ้างทำในลักษณะงานปานกลางต้องมีมาตรฐานระดับความรบกวนไม่เกินค่าเฉลี่ยอุณหภูมิเวตบับล์โกลบ ๓๒ องศาเซลเซียส

(๓) งานที่ลูกจ้างทำในลักษณะงานหนักต้องมีมาตรฐานระดับความรบกวนไม่เกินค่าเฉลี่ยอุณหภูมิเวตบับล์โกลบ ๓๐ องศาเซลเซียส

$$T = \frac{8}{2^{(L-90/5)}}$$

T = หมายถึง เวลาการทำงานที่ยอมให้ได้รับเสียง

L = หมายถึง ระดับเสียง (เดซิเบล เอ)

การปรับปรุงแก้ไข

- ดำเนินการให้ระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับไม่เกินมาตรฐานที่กำหนด
- ใช้อุปกรณ์ลดเสียงที่ครอบหู ที่อุดหู ในบริเวณที่ระดับเสียงเกินมาตรฐาน
- ระดับเสียง TWA เกิน 85 เดซิเบล(เอ) ขึ้นไป จัดทำโครงการอนุรักษ์การได้ยิน

มาตรฐานแสงสว่างในตารางที่ 1 และ 2 เป็นค่าเฉลี่ยความเข้มของแสงสว่างของบริเวณพื้นที่ทั่วไปและบริเวณพื้นที่ทำการผลิตตามลำดับ ส่วนตารางที่ 3 เป็นค่าความเข้มของแสงสว่าง (ไม่ใช่ค่าเฉลี่ย) ณ ที่ที่ให้ลูกจ้างทำงาน หากไม่พบว่ามีกำหนดไว้ในตารางที่ 3 ให้มาพิจารณาเลือกใช้ค่าที่กำหนดในตารางที่ 4 แทน ส่วนตารางที่ 5 เป็นมาตรฐานแสงสว่างสำหรับงานที่ต้องการความเข้มของแสงมากจึงกำหนดให้บริเวณๆ โดยรอบของลูกจ้างต้องมีความสว่างลดหลั่นลงไปในพื้นที่ที่ไม่ทำให้เกิดความสว่างความมืดแตกต่างกันเกินไปจนอาจทำให้เกิดปัญหาการใช้สายตา

ผู้ที่ตรวจวัดระดับความรบกวน แสงสว่าง หรือเสียงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถไม่ใช่ผู้ใดก็ได้ กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้จบการศึกษาระดับวิชาชีพ หรือผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาอาชีวอนามัยหรือเทียบเท่าที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นผู้ทำการตรวจวัด

วิธีการบริหารจัดการอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1. วิธีการเลือกและการใช้อุปกรณ์
2. ฝึกอบรมวิธีการใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์
3. มีระเบียบการใช้และพร้อมให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบได้ตลอดเวลา

แนวปฏิบัติในการตรวจวัดระดับเสียง มีดังนี้

1. ใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่ได้มาตรฐาน IEC ตามที่กำหนด
2. ทำการเปรียบเทียบความถูกต้องด้วยอุปกรณ์ตรวจสอบความถูกต้อง
3. ทำการตรวจวัดในสภาพการทำงานปกติ ตั้งแต่เครื่องวัดเสียงที่สเกล(เอ) การตอบสนองแบบช้า และตรวจวัดที่ระดับหูของลูกจ้าง

4. กรณีทำงานในหลายพื้นที่ และ/หรือระดับเสียงดังไม่คงที่ ควรใช้เครื่องวัดปริมาณเสียงสะสม หรือใช้สูตรต่อไปนี้

$$D = \{(C1/T1) + (C2/T2) + \dots + (Cn /Tn)\} 100$$

$$TWA_{(8)} = [16.61 \log(D/100)] + 90$$

เมื่อ D = ปริมาณเสียงสะสมที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ หน่วยเป็นร้อยละ

C = ระยะเวลาที่สัมผัสเสียง

T = ระยะเวลาที่อนุญาตให้สัมผัสระดับเสียงนั้นๆ (ตามตารางที่ 6 ในกฎกระทรวง)

$TWA_{(8)}$ = ระดับเสียงเฉลี่ยตลอดเวลาการทำงาน 8 ชั่วโมง/วัน

ค่า $TWA_{(8)}$ ที่คำนวณได้ต้องไม่เกิน 90 เดซิเบล(เอ)

กฎหมายแรงงานด้านสิ่งแวดล้อมรังสีชนิดก่อไอออน

ตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับรังสีชนิดก่อไอออน พ.ศ. 2547

“รังสี” หมายความว่า รังสีชนิดก่อไอออน

“รังสีชนิดก่อไอออน (Ionizing radiation)” หมายความว่า พลังงานในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรืออนุภาครังสีใด ๆ ที่สามารถก่อให้เกิดการแตกตัวเป็นไอออนได้ทั้งโดยตรงหรือโดยทางอ้อมในตัวกลางที่ผ่านไป เช่น รังสีแอลฟา รังสีบีตา รังสีแกมมา รังสีเอกซ์ อนุภาคนิวตรอน อิเล็กตรอนที่มีความเร็วสูง โปรตอนที่มีความเร็วสูง เป็นต้น

“ต้นกำเนิดรังสี (Source)” หมายความว่า สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีการแผ่รังสีออกมาโดยการสลายตัวของนิวเคลียส หรือสามารถก่อให้เกิดการแผ่รังสีออกมาโดยวิธีอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าต้นกำเนิดรังสีนั้นจะเป็นชนิดชนิดปิดผนึกหรือไม่ปิดผนึกก็ตาม

“ต้นกำเนิดรังสีชนิดไม่ปิดผนึก (Unsealed source)” หมายความว่า ต้นกำเนิดรังสีที่ไม่ได้มีการปิดผนึก บรรจุ หรือห่อหุ้มอย่างถาวรในปกคลุมหรือวัสดุห่อหุ้มที่

มิดชิดและแข็งแรง ทนทานเพียงพอที่จะป้องกันการรั่ว ไหล หก หล่น หรือฟุ้งกระจายของสารกัมมันตรังสี

“กากกัมมันตรังสี (Radioactive waste)” หมายความว่า สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ประกอบหรือปนเปื้อนด้วยสารกัมมันตรังสีและไม่เป็นประโยชน์ในการใช้งาน

“ปริมาณรังสีสะสม” หมายความว่า ผลรวมของปริมาณรังสีที่ร่างกายได้รับ

“พื้นที่ควบคุม” หมายความว่า บริเวณที่กำหนดเป็นบริเวณรังสีและบริเวณรังสีสูง

“บริเวณรังสี” หมายความว่า บริเวณที่มีอัตราปริมาณรังสีเกิน ๒.๕ ไมโคร-ซีเวิร์ต (micro Sievert) ต่อชั่วโมง แต่ไม่เกิน ๒๕ ไมโครซีเวิร์ต (micro Sievert) ต่อชั่วโมง

“บริเวณรังสีสูง” หมายความว่า บริเวณที่มีอัตราปริมาณรังสีเกิน ๒๕ ไมโคร-ซีเวิร์ต (micro Sievert) ต่อชั่วโมงขึ้นไป

“อุปกรณ์บันทึกปริมาณรังสีประจำตัวบุคคล” หมายความว่า อุปกรณ์บันทึกปริมาณรังสีที่ใช้สวมใส่หรือติดไว้กับส่วนต่างๆ ของตัวลูกจ้าง เพื่อการบันทึกปริมาณรังสีสะสมที่ลูกจ้างได้รับตามช่วงเวลาของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับรังสี ซึ่งสามารถอ่านค่าได้โดยทันที หรือนำไปวิเคราะห์ผลในภายหลัง ได้แก่ ฟิล์มแบดจ์ (film badge) ฟิล์มริงก์ (film ring) ทีแอลดี แบดจ์ (TLD badge) ทีแอลดี ริงก์ (TLD ring) ทีแอลดี แคปซูล (TLD capsule) พอคเคท แคมเบอร์ (pocket chamber) พอคเคท โดสซิมิเตอร์ (pocket dosimeter) เป็นต้น

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปูรง ปูรงแต่ง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และหมายความรวมถึงการบรรจุ เก็บ เคลื่อนย้าย และการติดฉลากหรือตราหรือสัญลักษณ์บนหีบห่อบรรจุ ภาชนะบรรจุ ปกคลุม หรือสิ่งห่อหุ้มสารกัมมันตรังสี

“มิไว้ใจในครอบครอง” หมายความว่า การมิไว้ใจในครอบครอง ไม่ว่าจะเพื่อตนเองหรือผู้อื่น และไม่ว่าจะเป็นการมิไว้ใจเพื่อขาย เพื่อขนส่ง เพื่อใช้หรือเพื่อประการอื่นใด และรวมถึงการทิ้งอยู่หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในความครอบครองด้วย

บริเวณรังสีเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ควบคุม (พื้นที่ควบคุมอีกส่วนคือ บริเวณรังสีสูง)

นายจ้างมีหน้าที่ ตามกฎหมายในการควบคุมและป้องกันอันตรายจากรังสีชนิดก่อกัมมันตรังสีต่อไปนี้

1. แจ้งจำนวนและปริมาณความแรงของรังสี
2. กำหนดพื้นที่ควบคุมและป้ายระบุ “ระวังอันตรายรังสีห้ามเข้า”
3. จัดอุปกรณ์ช่วยลดปริมาณรังสีและกำหนดวิธีการและเวลาการทำงานเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกจ้างในพื้นที่ควบคุมได้รับอันตราย
4. จัดอุปกรณ์บันทึกปริมาณรังสีประจำตัวลูกจ้าง
5. จัดให้มีลูกจ้าง 1 คนรับผิดชอบดำเนินการทางด้านเทคนิคในเรื่องรังสี

สัญญาณฉุกเฉินทางรังสีมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความดังอย่างน้อย 100 เดซิเบล(เอ)
2. เข้าถึงอุปกรณ์ได้ง่ายมีป้ายบอกชัดเจน
3. ที่เสียงแตกต่างจากเสียงที่ใช้อยู่ตามปกติ
4. ทดสอบการทำงานเป็นระยะอย่างน้อยเดือนละครั้ง

กฎหมายแรงงานด้านการตรวจสุขภาพตามปัจจัยเสียง

กฎกระทรวงกำหนดหลักการและวิธีการตรวจสุขภาพของลูกจ้างและส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจแรงงาน พ.ศ. 2547

ใช้บังคับสถานประกอบกิจการทุกประเภท ตรวจอย่างน้อยปีละ ครั้ง

“การตรวจสุขภาพ” หมายความว่า การตรวจร่างกายและสภาวะทางจิตใจตามวิธีการทางแพทย์เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมและผลกระทบต่อสุขภาพของลูกจ้างอันอาจเกิดจากการทำงาน

“งานเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยง” หมายความว่า งานที่ลูกจ้างทำเกี่ยวกับ

1. สารเคมีอันตรายตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
2. จุลชีวนเป็นพิษซึ่งอาจเป็นเชื้อ ไวรัส แบคทีเรีย รา หรือสารชีวภาพอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
3. กัมมันตภาพรังสี ความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน ความกดดันบรรยากาศ แสง เสียง หรือสภาพแวดล้อมอื่นที่อาจเป็นอันตราย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ผู้ตรวจสุขภาพต้องเป็นแพทย์แผนปัจจุบันที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมด้านอาชีวอนามัยเวชศาสตร์หรือผ่านการอบรมด้านอาชีวเวชศาสตร์ หรือตามที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกำหนด

สมุดสุขภาพเป็นเอกสารที่มีข้อมูลการตรวจสุขภาพ และข้อมูลสุขภาพอื่นที่เกี่ยวข้องให้ไว้กับลูกจ้างหรือใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพ เมื่อสิ้นสุดการจ้าง ต้องมอบสมุดสุขภาพแก่ลูกจ้าง

- กรณีผลตรวจพบว่า ผิดปกติ ให้แจ้งลูกจ้างทราบภายใน 3 วันนับแต่วันที่ทราบผลการตรวจ
- กรณีผลตรวจพบว่า ปกติให้แจ้งลูกจ้างภายใน 7 วันนับแต่วันที่ทราบผลการตรวจ
- นายจ้างต้องส่งผลการตรวจต่อพนักงานตรวจแรงงานภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบผล
- เมื่อสิ้นสุดการจ้างต้องมอบสมุดสุขภาพประจำตัวให้แก่ลูกจ้าง